

«فرهنگ بومی «ا» (درس آزاد)»

آموختنی‌ها

- ۱ آشنایی با فرهنگ بومی
- ۲ آشنایی با برخی رسوم اقوام کرد در «شب یلدا»
- ۳ آشنایی با فعل «گذشته» (ماضی)
- ۴ آشنایی با «ایرج میرزا» و آثارش
- ۵ شناخت راهکارهایی برای درست نویسی و تقویت املا

طفولیت: دوران کودکی

حب الوطن:

رایگان: مجانی

یقیناً:

قدیم = جدید

دشمن = دوست

کلمات مترادف

انجیب: نجیب تر، ارجمند تر، شریف تر

اطفال: جمع طفل، کودکان

أشرف:

مِثْل:

کلمات متضاد

پاک = نجس

جسم = جان

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

انجیب: نجیب‌تر، ارجمندتر، شریف‌تر

اطفال: جمع طفل، کودکان

أشرف: شریف‌تر

مِلل: ملت‌ها

کلمات متضاد

پاک = نجس

جسم = جان

طفولیت: دوران کودکی

حب الوطن: مِهَن دوستی

رایگان: مجانی

یقیناً: بی‌گمان — قطعاً

قدیم = جدید

دشمن = دوست

کلمات ہم خانواده

انجب، نجیب، نجابت

اشرف، شریف، شرافت، تشریف

حُب، حبیب، محبوبہ، محبوب

اطفال، طفل، طفولیت

ایمان، مؤمن، امن، امانت

شکر، تشکر، متشکر، شاکر

به مجموعه‌ی آداب و رسوم، باورها و اعتقادات یک جامعه، فرهنگ بومی، گفته می‌شود. یکی از رسوم کهن ایرانیان، «شب یلدا» است. در اینجا قسمتی از رسوم اقوام «کرد» در این شب آورده شده است. «محمد رضا همزه‌ای» در کتاب «فرهنگ خوراک کرد» این گونه می‌نویسد:

«در میان «کردان» «شب یلدا» با نام ایرانی «چله» خوانده می‌شود. در شب چله رسم بر این بوده است که بزرگ و کوچک در هر خاندان، در خانه‌ی بزرگ خاندان گرد هم بیایند. در آن جا از ایشان با میوه، کلوچه، نخود و کشمش و شیرینی‌های بومی پذیرایی می‌شد. هم‌چنین رسم بر این بود که هر یک از خانواده‌های کرد یک گونه آش رشته می‌پختند که به آن «رشته‌ی دایاله» می‌گفتند. باور بر این بوده است که خوردن «رشته‌ی دایاله» در شب چله تا سال دیگر آدم را از خطر سوختن در امان نگاه می‌دارد، پس از آن که آش پخته می‌شد و پیش از آن که به خوردن پرداخته شود، کمی از آن را پای اجاق می‌ریختند. این سهم «دایاله» بود که بایستی پیش از دیگران از آش بخورد. گفته می‌شود که در «شب چله» در سرزمین کردهای کلیایی، در گذشته آیینی اجرا می‌شده که به آن «کوسه کوسه» گفته می‌شد.

«آن گاه دو مرد از مردم روستا که یکی خود را به شکل زن در آورده و دیگری با پنبه و پشم ریش می‌گذاشته در میان روستا به رقص و آواز می‌پرداختند. یا این که آن‌ها با سوزنی که در دست داشتند به هر کس که به ایشان نزدیک می‌شده سوزنی می‌زدند. همچنین در برابر هر خانه، مردم به ایشان چیزهایی مانند روغن، قند، چای، تنباکو، بادام، گردو، کشمش و ... می‌دادند.»

همه از خاک پاک ایرانیم

ما که اطفال این دبستانیم همه از خاک پاک ایرانیم

🎧 ما که کودکان وطن (ایران) هستیم همه از خاک پاک ایران پرورش یافته‌ایم.

همه با هم برادر وطنیم مهربان، همچو جسم با جانیم

🎧 همه‌ی ما ایرانی‌ها همانند برادر با هم یکدل و مهربان هستیم و مثل روح که در جسم قرار دارد یکدل می‌باشیم.

اشرف و آنجَبِ تمامِ مِلَلِ یادگارِ قدیمِ دورانیم

🎧 ما ایرانی‌ها در بین تمام ملت‌ها، شریف‌ترین و نجیب‌ترین‌ها هستیم و یادگاری از پیشینه و گذشته

پرافتخارمان هستیم.

وطن ما به جای مادر ماست مادرِ خویش را نگهبانیم

🎧 وطن ما برای ما مثل مادرمان می ماند و مانند مادر از آن محافظت می کنیم.

شکر داریم کز طفولیت درس حُبّ الوطن، همی خوانیم

🎧 خدا را شکر می کنیم که از کودکی تا به حال درس وطن دوستی را خوانده ایم و همچنان می خوانیم.

چون که حُبّ وطن ز ایمان است ما یقیناً ز اهل ایمانیم

🎧 از آنجا که وطن دوستی نشانه‌ی ایمان است ما به یقین اهل ایمان هستیم.

گر رسد دشمنی برای وطن جان و دل، رایگان بیفشانیم

🎧 اگر دشمن به وطن ما حمله کند جان و قلب خویش را بدون چشم داشتی فدای وطن می کنیم.

بخوان و بدان

به جمله‌های زیر توجه کن:

کمی از آن را پای اجاق می‌ریختند.

در شب چله رسم بر این بوده است.

واژه‌های خط کشیده شده، معنی جمله را کامل می‌کنند و فعل جمله هستند.

این جملات نشان می‌دهند که کار یا حالت و ویژگی‌ای در زمان گذشته روی داده است.

فعل این جملات، زمان «گذشته»، را نشان می‌دهد.

به فعل «گذشته»، می‌توان واژه‌ی «دیروز»، یا «قبلاً»، را اضافه کرد.

مثال: «دیروز، آن را پای اجاق می‌ریختند.»

به فعل گذشته، ماضی می‌گویند.

الف: جای خالی را با «جزء» و «یا جزء» کامل کن:

(۱) من به تو با کسی مشورت نکردم.

(۲) محمد بهترین دوستان من هست.

ب: یک بند با توجه به موضوع درس بنویس و از «جزء» و «جزء» در آن استفاده کن.

.....

.....

.....

.....

پ: در کدام گزینه، غلط املائی دیده می‌شود؟ آن را اصلاح کن.

(۱) چون که حبّ وطن ز ایمان است.

(۲) ما یقیناً ز احل ایمانیم.

الف: جای خالی را با «جزء» و یا «جز» کامل کن:

(۱) من به .. «جزء».. تو با کسی مشورت نکردم.

(۲) محمد «جزء» بهترین دوستان من هست.

ب: یک بند با توجه به موضوع درس بنویس و از «جز» و «جزء» در آن استفاده کن.

ما ایرانی‌ها در بین تمام ملت‌ها، شریف‌ترین و نجیب‌ترین‌ها هستیم و یادگاری از پیشینه و گذشته
 پر افتخارمان هستیم.

ایران جزءکشورهایی است که شهیدان بسیاری در راه وطن داده است و باید جز حب وطن چیزی نخواهیم.

پ: در کدام گزینه، غلط املایی دیده می‌شود؟ آن را اصلاح کن.

(۱) چون که حب وطن ز ایمان است.

(۲) ما یقیناً ز احل ایمانیم.

اهل

تمرین

۱. واژه‌های هم خانواده را به هم وصل کن. (دو مورد، اضافی است.)

قدیم

ایمان

طفولیت

اشرف

فراش

قد

طفل

اقدام

مشرف

مؤمن

۲. درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: مصراع «وطن ما به جای مادر ماست، جایگاه وطن را بالاتر از مادر دانسته است.»

ب: مصراع «همه با هم برادر وطنیم، به همبستگی تأکید دارد.»

پ: بیت «شکر داریم کز طفولیت / درس حب‌الوطن همی خوانیم، عشق به وطن را بالاتر از هر عشقی می‌داند.»

۳. در جاهای خالی، فعلی مناسب، قرار بده.

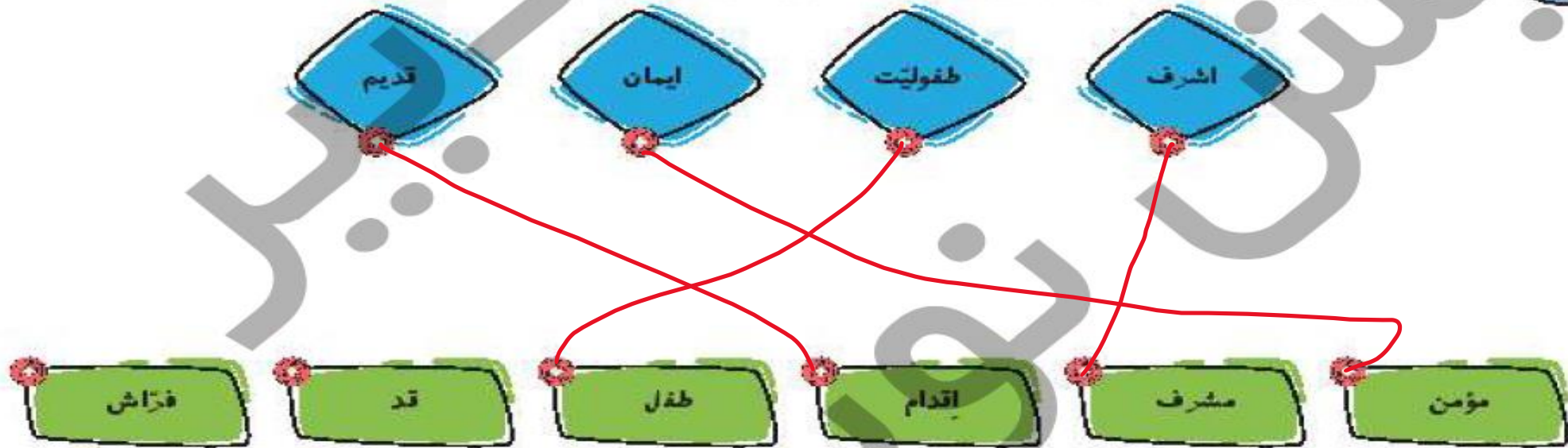
الف: بعضی چون دارو هستند که فقط گاهی به آن‌ها نیاز (داریم، داشتیم)

ب: باید صبر و تحمل تا به سلامت از دست آن‌ها رها شویم. (داشتیم، داشته باشیم)

تمرین

۱ واژه‌های هم خانواده را به هم وصل کن. (دو مورد، اضافی است.)

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: مصراع «وطن ما به جای مادر ماست، جایگاه وطن را بالاتر از مادر دانسته است.» وطن را همانند مادر دانسته است.

ب: مصراع «همه با هم برادر وطنیم، به همبستگی تأکید دارد.»

پ: بیت «شکر داریم کز طفولیت / درس حب الوطن همی خوانیم، عشق به وطن را بالاتر از هر عشقی می‌داند.»

از این که، عشق به وطن از کودکی به ما، آموزش داده شده است، سپاسگزار هستیم

۴ معنی واژه‌های مشخص شده را داخل کمانک بنویس.

الف: اشرف و انجب تمام ملل (.....)

ب: جان و دل رایگان بیفشانیم (.....)

۵ کدام یک از فعل‌های زیر، می‌تواند گذشته، باشد؟ زیر آنها خط بکش.

رسد - همی خوانیم - گفتم - می‌دانی - گذاشته بود - نایستادم - فریاد می‌زدند - می‌لرزم - بر می‌گردیم - هستیم - نیفتاده است

۶ با واژه‌های داخل کمانک متنی در سه سطر بنویس. (پوشش - زن - ایران - آداب و رسوم)

.....

.....

.....

۲ در جاهای خالی، فعلی مناسب، قرار بده.

الف: بعضی چون دارو هستند که فقط گاهی به آنها نیاز (داریم، داشتیم)

ب: باید صبر و تحمل تا به سلامت از دست آنها رها شویم. (داشتیم، داشته باشیم)

۴ معنی واژه‌های مشخص شده را داخل کمانک بنویس.

الف: اشرف و انجب تمام ملل (گرامی و شریف‌ترین)

ب: جان و دل رایگان بیفشانیم (.. مجانی، مفت .)

۵ کدام یک از فعل‌های زیر، می‌تواند گذشته، باشد؟ زیر آنها خط بکش.

رسد - همی خوانیم - گفتم - می دانی - گذاشته بود - نایستادم - فریاد می زدند - می لرزم - بر می گردیم - هستیم - نیفتاده است

۶ با واژه‌های داخل کمانک متنی در سه سطر بنویس. (پوشش - زن - ایران - آداب و رسوم)

۷ در بیت زیر، نهادها را مشخص کن و سپس حروف اضافه و ربط را بنویس.

«گر رسد دشمنی برای وطن جان و دل رایگان بیفشانیم»

۸ در شعر زیر، منظور از «اطفال» و «دبستان» چیست؟

«ما که اطفال این دبستانیم همه از خاک پاک ایرانیم»

۹ کدام گزینه، به حدیثی معروف اشاره دارد؟

الف: اشرف و انجب تمام ملل / یادگارِ قدیمِ دورانیم
ب: چون که حُبّ وطن ز ایمان است / ما یقیناً ز اهل ایمانیم

۱۰ با توجه به سؤالات داده شده پاسخ درست را مشخص کن.

الف: شعر «همه از خاک پاک ایرانیم» چه نوع شعری است؟

(۱) حماسی (۲) اجتماعی (۳) میهنی (۴) تعلیمی

ب: در کدام یک از گزینه‌های زیر صفت وجود دارد؟

(۱) ما که اطفال این دبستانیم (۲) اشرف و انجب تمام ملل
(۳) ما یقیناً ز اهل ایمانیم (۴) جان و دل رایگان بیفشانیم

در بیت زیر، نهادها را مشخص کن و سپس حروف اضافه و ربط را بنویس.

۷

«گر رسد دشمنی برای وطن

مرفی ربط نهاد حرف اضافه

جان و دل رایگان بیفشانیم»

مخالف

مانهاد نهان
در فعل

در شعر زیر، منظور از «اطفال» و «دبستان» چیست؟

۸

«ما که اطفال این دبستانیم

همه از خاک پاک ایرانیم»

اطفال یعنی مردمان وطن و دبستان یعنی وطن

کدام گزینه، به حدیثی معروف اشاره دارد؟

۹

الف: اشرف و انجب تمام مال / یادگارِ قدیم دورانیم

ب: چون که خبّ وطن ز ایمان است / ما یقیناً ز اهل ایمانیم

گزینه «ب» حبّالوطن مین الایمان

با توجه به سوالات داده شده پاسخ درست را مشخص کن.

۱۰

الف: شعر «همه از خاک پاک ایرانیم»، چه نوع شعری است؟

(۱) حماسی

(۲) اجتماعی

(۳) میهنی

(۴) تعلیمی

ب: در کدام یک از گزینه‌های زیر صفت وجود دارد؟

(۱) ما که اطفال این دبستانیم

(۲) اشرف و انجب تمام مال

(۳) ما یقیناً ز اهل ایمانیم

(۴) جان و دل رایگان بیفشانیم

خوانش و پردازش

حکایت زیر را خوانده و به سؤالات مربوط به آن پاسخ بده. ۱۱

روزی به غرور جوانی، سخت شتابان رفته بودم و شبانگاه در کنار تپه‌ای، سست مانده. پیرمردی ضعیف از پس کاروان همی آمد و گفت: «چه نشینی که نه جای خفتن است؟ گفتم: چون روم که نه پای رفتن است؟» گفت: «این نشیدی که صاحب‌دلان گفته‌اند: رفتن و نشستن به که دودن و گسستن.»

«گلستان سعدی - باب ششم، با اندکی تغییر»

الف: علت سرعت زیاد شخصیت حکایت چه بود؟

ب: شخصیت پیرمرد را توصیف کن.

پ: این حکایت، تو را به یاد کدام ضرب‌المثل معروف می‌اندازد؟

ت: حکایت بالا، مخاطب را به چه کاری تشویق می‌کند؟

روزی به غرور جوانی، سخت شتابان رفته بودم و شبانگاه در کنار تپه‌ای، سست مانده. پیرمردی ضعیف از پس کاروان همی آمد و گفت: «چه نشینی که نه جای خفتن است؟ گفتم: چون روم که نه پای رفتن است؟» گفت: «این نشیدی که صاحب‌دلان گفته‌اند: رفتن و نشستن به که دودن و گسستن.»

«گلستان سعدی - باب ششم، با اندکی تغییر»

الف: علت سرعت زیاد شخصیت حکایت چه بود؟

..... الف) غرور جوانی

ب: شخصیت پیرمرد را توصیف کن.

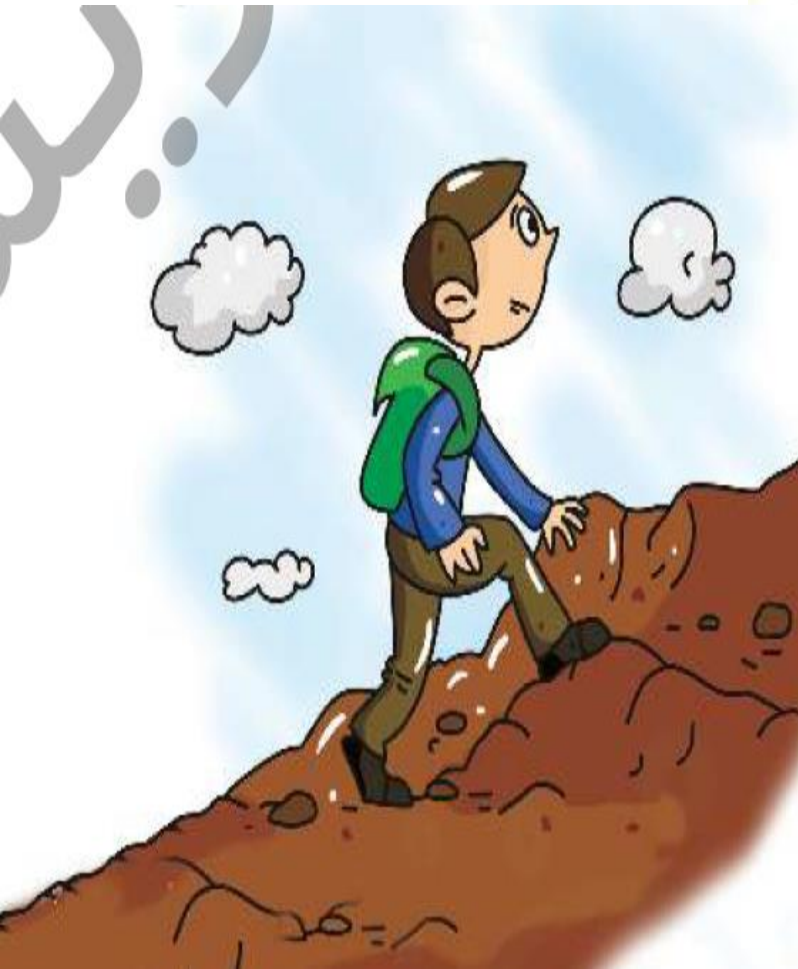
..... ب) با تجربه، دانا، نصیحتگر

پ: این حکایت، تو را به یاد کدام ضرب‌المثل معروف می‌اندازد؟

..... پ) رهرو آن نیست که گهی تند و گهی خسته رود
..... رهرو آن است که آهسته و پیوسته رود

ت: حکایت بالا، مخاطب را به چه کاری تشویق می‌کند؟

..... ت) از غرور و خودخواهی دوری کنیم، عجله نکنیم و هر کاری را با صبر و آرامش انجام دهیم و ...

ایرج میرزا

وی از شاعران معاصر و از نوادگان فتحعلی شاه قاجار است. او ابتدا شاعر دربار قاجار بود اما سپس از آن کناره گرفت. شعر او ساده و روان است.

دیوان شعری از وی به جا مانده است.